

- سرشناسه: عباس کاظمی، سید توقیر، ۱۹۷۹ - م.
- عنوان و نام پدیدآور: سیره اهل بیت (علیهم السلام) در برخورد با مسلمانان غیر شیعه / سید توقیر عباس کاظمی.
- مشخصات نشر: قم: نور الامین، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری: ۱۹۲ ص: ۱۳/۵ × ۲۱/۵ س.م.
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۸۶۷-۰-۵
- وضعیت فهرست نویسی: فیپا
- یادداشت: ۲۲۰-۲۱۶ ص.
- موضوع: شیعه -- عقاید، Doctrines -- Shi'a
- موضوع: شیعه و اهل سنت؛ Shi'a -- Relations -- Sunnites
- موضوع: شیعه و مذاهب دیگر؛ Shi'a -- Relations
- موضوع: اخلاق شیعی؛ Shiite ethics
- رده بندی کنگ: ۱۳۹۶ س ۹/۵ × ۲۱/۵ BP
- رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۱۷
- شماره کتابشناسی: ۵۰۴۰۵۹۵

سیره اهل بیت (علیهم السلام) در برخورد با مسلمانان غیر شیعه

مؤلف: سید توقیر عباس کاظمی
 سال چاپ: ۱۳۹۶ ش / ۲۰۱۸ م / ۱۴۳۹ ق
 نوبت چاپ: اول
 شمارگان: ۳۰۰
 چاپ: نارنجستان
 قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال
 ناشر: نورالامین

 https://telegram.me/pub_nooralamin

 pub.nooralamin@gmail.com

سیره اهل بیت علیهم السلام
در برخورد با
مسلمانان غیرشیعه

سید حقیر عباس کاظمی

معارف اسلامی ناب، نیاز بشر تشنه معنویت امروز است. در این دوران که بسیاری آن را عصر پایان جهان می‌دانند، گرایش به دین و معنویت، سرعتی شگفت یافته است. در این میان، اسلام بیشترین سهم را از این گرایش به دین دارد، و چرا چنین نباشد؟ اسلام دین انسانی زیستن، عدالت‌پروری عشق به هم‌نوع است و بشر این عصر، این گوهر گمشده را در اسلام ناب یافته است.

رسانه‌های دیگر، گسترش پرشتاب رسانه‌ها و ابزارهای انتشار اطلاعات، بی‌وقفه موجب پدید آمدن پرسش‌ها و شبهات جدید می‌شود، هرچند که تا اندکی پیش از این، هیچ‌کدام از آنها قابل تصور نبود. این انفجار اطلاعات، به‌ویژه در دنیای مجازی، اغلب فرصت ژرفاندیشی را از انسان سلب می‌کند و همین موجب سرد شدن احساسات و ناکص از بسیاری امور، به‌ویژه مفاهیم و معارف دینی می‌گردد.

بنابراین، تبلیغ و نشر مؤثر معارف اسلامی ناب، رسالت خطیری است که بر عهده همه متولیان این امر می‌باشد. بدون تلاش خالصانه و آگاهانه برای رساندن به این هدف، پتانسیل عظیمی که در گرایش بشر به معنویت در این عصر پدید آمده، به هدر خواهد رفت.

نشر «نورالامین» به سهم خود می‌کوشد تا بخش اندکی از رسالت عظیم نشر معارف اسلامی ناب را به بهترین شکل ممکن انجام دهد و در این راستا از پیشنهادها و انتقادهای همه فرهیختگان این عرصه، برای غنا بخشیدن به آثار خود استقبال می‌کند.

فهرست

۹.....	مقدمه
۱۳.....	۱. کلیات و مفاهیم
۱۳.....	مفهوم شناسی سیره
۱۳.....	۱. «سیره» در لغت
۱۴.....	۲. «سیره» در اصطلاح
۱۶.....	مفهوم شناسی اصطلاح اهل بیت
۱۸.....	مفهوم شناسی برخورد
۱۸.....	مفهوم شناسی مسلمانان غیر شیعه
۲۱.....	۲. مبانی فکری برخورد اهل بیت علیهم السلام با مسلمانان غیر شیعه
۲۱.....	مسلمان دانستن گوینده شهادتین
۲۳.....	به رسمیت شناختن حق زندگانی پیروان مذاهب اسلامی
۲۶.....	احترام به مقدسات مذاهب اسلامی
۳۰.....	حفظ وحدت و انسجام اسلامی و پرهیز از عملکرد تفرقه ای
۳۱.....	ارتباط با دیگر مسلمانان و پرهیز از انزوای اجتماعی
۲۹.....	توجه به سطح شناخت و عواطف مذهبی دیگران
۱.....	۳. سیره اهل بیت علیهم السلام در برخورد با عموم مسلمانان غیر شیعه
۴۵.....	رعایت ادب و اخلاق اسلامی
۴۹.....	۱. خوش رفتاری
۵۳.....	۲. پرهیز از بدگویی
۵۵.....	پیش قدم شدن در امر خیر

- همکاری در رفع مشکلات ۵۷
- تلاش برای برقراری ارتباط صمیمی ۵۹
۱. حضور در مساجد و نماز جماعت غیر شیعیان ۶۰
۲. شرکت در مراسم حج و سایر عبادت های اجتماعی ۶۷
- آزاداندیشی و پرهیز از برخورد خشن ۶۸
- گفت و گوی امام جواد (علیه السلام) درباره بعضی از احادیث جعلی ۷۰
۴. سیره اهل بیت (علیهم السلام) در برخورد با عالمان غیر شیعه ۷۵
- احترام و برپاداشت عالمان ۷۵
- بعثت زاده و نظره علمی ۷۸
۱. مبسوطه علمی امام - واد (علیه السلام) با یحیی بن اکثم ۸۰
۲. مناظره امام جواد (علیه السلام) در مورد چگونگی قطع دست دزد ۸۳
- انتقاد سازنده در جهت تثبیت مآارف اسلام ناب ۸۷
۱. انتقاد امام باقر (علیه السلام) به ابی شیفه ۸۷
۲. انتقاد امام صادق (علیه السلام) به ابو حنیفه با دلایل برگردانی از اهل بیت ۸۸
- مبارزه با اعتقادهای انحرافی و اجتتهادهای جعلی ۸۹
- پرهیز از برخورد تحقیرآمیز ۹۴
۵. سیره اهل بیت (علیهم السلام) در برخورد با مسلمانان جاهل و بی بصیرت غیر شیعه ۹۷
- حلم و بردباری ۹۷
۱. حضرت علی (علیه السلام) و اهانت مردی از خوارج ۹۸
۲. امام حسن (علیه السلام) و اسائه ادب مرد شامی ۹۸
۳. امام سجاده (علیه السلام) و مرد هتاک ۱۰۰
۴. امام کاظم (علیه السلام) و اهانت ابن هیاج ۱۰۱
- تلاش برای فراهم آوردن زمینه هدایت ۱۰۲
- تأکید به شیعیان برای پرهیز از مقابله به مثل ۱۰۲
- نکته مهم در مورد برخورد تسامح با جاهلان فریب خورده ۱۰۵
۶. سیره اهل بیت (علیهم السلام) در برخورد با حاکمان غیر شیعه ۱۰۷
- مقدمه ۱۰۷
- به رسمیت نشناختن حاکمیت آنان ۱۰۷
۱. امتناع از بیعت با خلفا ۱۰۸

۲. اعلام صریح نامشروعیت دستگاه خلافت ۱۱۰
۳. انتقاد و اعتراض به حاکمان و موضع‌گیری در برابر آنان ۱۱۵
۴. امتناع از پذیرش منصب حکومتی ۱۲۳
- واقعیّت پذیرش ولایت‌عهدی توسط امام رضا (ع) ۱۲۴
۵. برحذر داشتن اصحاب خویش از خدمت به دستگاه خلافت ۱۲۶
- داستان امام موسی کاظم (ع) و صفوان جمال ۱۲۹
- حالی‌گیری از حرکت مسلحانه بی‌حاصل ۱۳۲
- همکاری در امور مهم اجتماعی مسلمانان ۱۳۸
- ارشاد - احکام - مسائل شرعی ۱۳۹
۲. ارشاد و راه‌نمایی در مسائل علمی ۱۴۲
- الف) همکاری ابوبکر در پاسخ به سؤال‌های یهودی ۱۴۳
- ب) همکاری با عمر در پاسخ به عالمان یهود ۱۴۴
- ج) پاسخ به عقیده‌ای عمده - وجه واقعیّت آن نشد ۱۴۵
۳. ارشاد و راهنمایی فکری در برخی مسائل مهم حکومتی ۱۴۸
- الف) میزان دریافت از بیست و یک ۱۴۹
- ب) مصرف جواهر کعبه ۱۴۹
- ج) تقسیم سرزمین‌های عراق ۱۵۰
- د) اما باقر (ع) و پیشنهاد ضرب سکه اسلامی ۱۵۰
- ه) پیشنهاد امام رضا (ع) در انتخاب مرزبانان ۱۵۲
۴. ارشاد و راهنمایی در امور قضایی ۱۵۲
- الف) قضاوت درباره مرد شراب‌خور ۱۵۲
- ب) زن دیوانه زنا کار ۱۵۳
- ج) دعوای دو زن درباره پسر بچه ۱۵۴
- د) زنی که دعوای ارث همسر را داشت ۱۵۵
۵. ارشاد و راهنمایی در امور جنگی و دفاعی ۱۵۶
- الف) راهنمایی ابوبکر در جنگ با رومیان ۱۵۶
- ب) راهنمایی عمر در نبرد با رومیان ۱۵۷
- ج) راهنمایی عمر در جنگ با فارسیان ۱۵۷
- تلاش در جهت افشای ماهیت ضد دینی حاکمان ۱۶۱
- بهره‌گیری از سیاست تقیه برای حفظ اسلام ناب و جامعه شیعه ۱۶۷

۱. نماز خواندن معصومان پشت سر حاکمان ۱۶۹
۲. افطار نمودن با آنها در ماه مبارک رمضان ۱۷۰
۳. خطاب به خلفا با لقب امیرالمؤمنین ۱۷۰
۷. بیعتی در مورد برخورد خوب با عموم غیر شیعیان ۱۷۷
- برخورد دوستانه با غیر شیعیان و خطر گمراهی پیروان حق ۱۷۷
- برخورد دوستانه با غیر شیعیان به معنای دست برداشتن از اعتقاد به حق ۱۷۸
- فرهنگ امن و آسایشی در میان شیعیان و ارتباط آن با برخورد دوستانه با دیگران ۱۷۹
- ضرورت برخورد دوستانه با غیر شیعیان حتی در زمان غیر تقیه خوفی ۱۸۴
- نکته‌های بسیار مهم در مورد برخورد با غیر شیعیان ۱۸۶
- کتابنامه ۱۸۷

مقدمه

سیره اهل بیت علیهم السلام سبک زندگی آنان، برای همه کسانی که بهترین زندگانی دنیا و آخرت را می‌جویند، راهنمای بسیار روشنی است. این موضوع چنان مهم است که در احادیث بسیاری پیروی از اهل بیت علیهم السلام و سبک زندگی ایشان، تنها راه نجات و سعادت آخرت معرفی شده است؛ چنان‌که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در این باره می‌فرمایند:

إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ مَّا رَأَيْتَهَا بَالَوْا مِنْ تَحْلَفَ عَنْهَا عَرَقَ وَ مَنْ تَقَدَّمَهَا مَرَقَ وَ مَنْ لَزِمَهَا لَحِقَ؛ «بدانید که اهل بیت من، همچون کشتی نوح است که هر کس بر آن سوار گشت، نجات یافت و هر کس از آن روی گرداند، هلاک گشت».

بنابر این حدیث که مانند آن در منابع بسیاری شیعه و اهل سنت نقل شده است، اهل بیت علیهم السلام دارای مقام و جایگاه الگویی در میان امت هستند و خواست خداوند متعال و پیامبر گرامی اش صلی الله علیه و آله این است که مردم باید در مسیر آنان قرار گیرند.

اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله، یقیناً اسوه و الگوی زندگی اسلامی هستند و پیروی از سیره آنان، تنها راه نجات برای همه مسلمانان است. آنان علیهم السلام در همه جهات زندگی، برای مسلمانان مقتدا و نمونه‌اند؛ چنان‌که حضرت علی علیه السلام در این باره می‌فرماید:

انظُرُوا اَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ فَالْزَمُوا سَمَتَهُمْ وَاتَّبِعُوا اَثَرَهُمْ فَلَنْ يُخْرِجُوَكُمْ مِنْ هُدًى وَ لَنْ يُعِيدُوَكُمْ فِي رَدًى، فَإِنْ لَبَدُوا قَالِبُدُوا وَإِنْ مَهَضُوا فَاتَّهَضُوا وَلَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَضِلُّوا وَلَا تَتَأَخَّرُوا عَنْهُمْ فَتَهْلِكُوا؛^۱

به اهل بیت پیامبرتان بنگرید، سمت آنها را بگیرید و قدم به جای قدمشان بگذارید. آنها هرگز شما را از جاده هدایت بیرون نمی‌برند و به پستی و هلاکت باز نمی‌رانند. اگر آنان سکوت کردند، شما نیز سکوت کنید و اگر آنها قیام کردند، شما نیز قیام کنید. از آنها پیشی نگیرید که گمراه می‌شوید، و از آنان عقب نمانید که هلاک می‌گردید.

بنابراین مسلمانان و مؤمنان، باید رفتار و عمل خویش را با رفتار و عمل اهل بیت (علیهم السلام) تنظیم کند و پا در جای پای آنها بگذارد، چون آنان در واقع معیار سنجش اعمال و رفتار می‌گردانند. که پیروی از راه و روش و سیره آنان قطعا هدایت جامعه بشری را به سوی سعادت و رفاه می‌رساند. همین دلیل در دعاها و زیارات از جمله زیارت عاشورا می‌خوانیم:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ حَيَايَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَمَانِي مَمَاتِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ؛^۲

«خدایا، زندگی مرا مثل زندگی محمد و آلش قرار بده و مرگ مرا مثل مرگ محمد و آلش قرار بده».

از این رو در ضرورت و اهمیت بررسی سیره اهل بیت (علیهم السلام) هیچ شک و تردیدی وجود ندارد. گرچه باید توجه داشت که راز اصلی ضرورت و اهمیت بررسی سیره اهل بیت (علیهم السلام) و لزوم تحقیق درباره شیوه زندگی آنان، در اهمیت اهل بیت (علیهم السلام) نهفته است و همین نکته منشأ اعتبار و حجیت گفتار و رفتار آنان نیز می‌باشد.

از طرفی یکی از موضوع‌هایی که امروزه دارای اهمیت فراوانی است و به نیاز

۱. نهج البلاغه، ص ۱۰۷، خطبه ۹۶.

۲. کامل الزیارات، ص ۱۷۸؛ شیخ طوسی، مصباح المتعجب، ص ۷۷۵.

جدی جوامع مختلف اسلامی تبدیل شده، موضوع تعامل و برخورد شیعیان با پیروان دیگر مذاهب اسلامی است، زیرا در بسیاری از جوامع اسلامی مسلمانان شیعه و غیر شیعه در کنار هم زندگی می‌کنند. به طوری که امروزه نمی‌توان جامعه اسلامی را یافت که در آن مسلمانان شیعه زندگی نمی‌کنند؛ چنان‌که نمی‌توان جامعه‌ای شیعی را یافت که در آن مسلمانان غیر شیعه زندگی نمی‌کنند.

پس پیروان مذاهب مختلف اسلامی، در یک اقلیم و محیط جغرافیایی در کنار هم قرار گرفته‌اند و علی‌رغم تفاوت عقیده‌ها و اعمال عبادی در همسایگی یکدیگر زندگی می‌کنند. همین موضوع گاهی نزاع‌های دینی و کشمکش‌های مذهبی را نیز به وجود می‌آورد. بنابراین ضروری است که با بررسی و توجه در سیره و سبک زندگی اهل بیت (ع) به اصولی در تعامل و برخورد با پیروان دیگر مذاهب اسلامی دست یابیم.

این پژوهش با عنوان «سیره اهل بیت (ع) در برخورد با مسلمانان غیر شیعه»، با تحقیق در منابع دینی در صدد پاسخ به این سؤال است که برخورد اهل بیت (ع) با پیروان مذاهب اسلامی غیر شیعه، چگونه و بر چه اساس و معیاری بوده است؟ و آنان در این مورد به شیعیان و پیروان خود چه دستوری داده‌اند؟

بنابراین می‌خواهیم با بررسی سیره اهل بیت (ع) در همدردی و روش‌های عملی آنان را در برخورد با سایر مذاهب اسلامی استخراج نماییم تا آن را اصل عملی رفتار خویش در جهت برخورد با دیگر مسلمانان قرار دهیم. در عصر حاضر با توجه به نزاع‌های دینی و کشمکش اندیشه‌های مذهبی، مسئله تبعیت از سیره و عمل به الگوهای مسلم اسلامی اهل بیت (ع)، بهترین و شایسته‌ترین راه برای نجات و رهایی از سرگردانی است.

روشن است که شیعه اهل بیت (ع) و دوستدار ایشان، همان‌طور که به لحاظ فکری و اعتقادی پیرو آنان است، باید به لحاظ عملی نیز پیرو آنان باشد و در رفتار، کردار و گفتار خود نیز به سخنان و دستورهای حیات‌بخش

پیشوایان معصوم عمل کند. به یقین کسی که سبک و سیره اهل بیت علیهم السلام را الگوی زندگی خویش انتخاب کند و در این مسیر پیرو واقعی ایشان باشد، هیچ‌گاه از راه حق و هدایت خارج نخواهد شد.

در پایان از همه کسانی که در این تحقیق بنده را به نحوی یاری کردند؛ به خصوص از جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر عزالدین رضائزاد حفظه الله سید را صمیمی و نکته‌پرداز علمی تقدیر و تشکر می‌نمایم. امیدوارم این پژوهش گامی هر چند کوچک، در جهت معرفت بیشتر و بهتر سیره اهل بیت علیهم السلام به شمار آید و مورد قبول و رضایت حضرت ولی عصر علیه السلام قرار گیرد.

سید توقیر عباس کاظمی

قم ایران